

Jeviště života jménem krajina – co můžeme udělat pro náš rodný kraj?

Text: Tomáš Vávra / Foto: Vojtěch Hurych

Vítejte na jevišti jménem krajina. Na místě, kde jsme se narodili, ve kterém žijeme a které nás každodenně obklopuje. Možná se vám jeví jako něco stálého či neměnného, ale je tomu přesně naopak. Krajina je nesmírně otevřený a dynamický prostor, kde se denně odehrávají životní dramata nepřehledného množství organismů. A jsme to právě my lidé, kdo určuje její současnou a budoucí podobu...

Ve snaze podmanit si prostor k prospěchu svému jsme na tváři krajiny vyryli silné jizvy. Snažíme se neustále zvyšovat zemědělskou produkci a rozšiřovat prostor pro další urbanistický rozvoj naší společnosti. Na tom není nic špatného, vždyť lidstvo se neustále rozrůstá. Důležité ale je, abychom znali a chápali složitý vztahy uvnitř krajiny a dokázali

se podle toho chovat. Obzvláště to platí při pokusech krajinu měnit za účelem obnovy její původní síly a naplnění jejího přirozeného potenciálu vytvářet náš životní prostor. Krajina totiž umí být – stejně jako oheň – dobrý sluha, ale zlý pán, jak už se o tom mnohokrát přesvědčili zaniklé civilizace i naši předci.

Význam roztroušené zeleně

Naši předkové si dobře uvědomovali nepostradatelnost dřevin v krajině, a proto vysazovali aleje, remízky, pásy zeleně a udržovali břehové porosty, aby tak zabránili vodní a větrné erozi. Dnes se pomocí různých biotechnických opatření k těmto stabilizačním prvkům vracíme, abychom krajině navraceli ztracenou rovnováhu.

Dřeviny v krajině mají kromě toho ale i estetický, hygienický a kulturní význam. Vytvářejí specifické mikroklima (až mezoklima), zvyšují vlhkost, snižují prašnost. I drobné prvky zeleně v bezlesé krajině jsou

domovem mnoha druhů živočichů a navíc napomáhají v boji s dnes velmi aktuálním fenoménem, kterým je fragmentace krajiny. O kulturních, historických a snad i rodinných přesazích významu zeleně v krajině netřeba hovořit. Každý, kdo kdy vylezl na strom, rozhlédl se z jeho koruny, nasytil se jeho plodů a dostal pod ním první pus, mi musí dát za pravdu...

Finance na výsadbu

V dnešní době můžeme díky nastolené dotační politice získat na projekty spojené s obnovou zeleně ve volné krajině nemalé finanční prostředky. Nejvýznamnějšími zdroji jsou národní a nadnárodní dotační tituly. V posledních letech lze využít i grantů a darů poskytovaných neziskovými organizacemi či firmami (Nadace Partnerství, Nadace ČEZ apod.). Tyto dotace jsou určeny pro fyzické i právnické osoby, pro které je z hlediska administrativy výhodné, když jsou vlastníky pozemků, kde má dojít k realizaci opatření.

Z národních dotačních titulů je pro obnovu krajinných struktur využitelný Program péče o krajinu (PPK) a Program pro podporu obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK). Dotace se dá aplikovat na vytvoření doprovodných porostů kolem polních cest, ozelenění mezí, obnovu sadů z původních dřevin, výsadby větrolamů a další opatření.

Projekty v praxi

A jak vypadá realizace financovaná z uvedených programů v praxi? V obci Heršpice na Vyškovsku byla realizována výsadba dřevin a keřů lemující polní cestu. Respektovány byly jak

stanovištní podmínky, tak i původní historický stav lokality, kdy podél této cesty v minulosti existovala funkční třešňová alej, která dále od obce přecházela v alej jabloňovou. Podobným projektem je výsadba v katastru obce Lutopecny na Kroměřížsku složená z dlouhověkých, stanovištně původních dřevin. Jejím hlavním úkolem je eliminace větrné eroze a zlepšení vsakovací schopnosti půdy, která se projevovala vodní erozí.

Na oba projekty byla poskytnuta dotace ve výši 100 % (Lutopecny), respektive 80 % (Heršpice) všech uznatelných nákladů. Jde tedy o významný finanční nástroj, kterým můžete ovlivnit tvář a zdraví naší krajiny nejen pro nás, ale i další generace. Ať už jste starosta, myslivecký hospodář, zemědělec nebo fyzická osoba se zájmem o obnovu krajiny, je potřeba s ním pouze dobře naložit. Více informací o možnostech získání dotací naleznete na www.pamet-krajiny.cz. ■

Lutopecny na Kroměřížsku získaly prostřednictvím dotace výsadbu téměř 150 ks stromů a 100 ks keřů. To vše s 0% spoluúčastí obce.

V obci Heršpice se v rámci projektu vysadilo 62 ks ovocných stromů, 14 ks dlouhověkých stromů a 50 ks keřů.

